

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
algtekst
RT I 1995, 37, 472

Tartu, Pärnu, Võru ja Paide vanalinna muinsuskaitseala põhimääruste ja piiride kinnitamine

Vastu võetud 21.03.1995 nr 126

Muinsuskaitseaduse (RT I 1994, 24, 391) paragrahvi 15 lõike 2 jparagrahvi 46 lõike 3 alusel Vabariigi Valitsus määrab:

Kinnitada:

- 1) «Tartu vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus» (juurde lisatud) koos piiride plaaniga*;
- 2) «Pärnu vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus» (juurde lisatud) koos piiride plaaniga*;
- 3) «Võru vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus» (juurde lisatud) koos piiride plaaniga*;
- 4) «Paide vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus» (juurde lisatud) koos piiride plaaniga*.

Peaminister Andres TARAND
Kultuuri- ja haridusminister Peeter OLESK

Riigisekretär Ülo KAEVATS

* Plaaniga saab tutvuda Riigi Muinsuskaitseametis ja vastavalt Tartu, Pärnu, Võru ning Paide linnavalitsuses.

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 21. märtsi 1995. a.
määrusega nr. 126

Tartu vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus

I. Määrang, eesmärk, piirid

1. Tartu vanalinna muinsuskaitseala (edaspidi *muinsuskaitseala*) hõlmab Tartu ajaloolist linnatuumikut omaaegsete linnakindlustega piirneval alal.
2. Muinsuskaitseala eesmärgiks on tagada Tartu kui ajalooliselt jalinaehituslikult kujunenud terviku, talle omase planeeringu, sealhulgas tänavavõrgu, haljastuse, miljööliste ja topograafiliste iseärasuste, kõigis eal paiknevate ehitusajaloolise ja ajaloolise väärtusega ehitiste, monumentide, arheoloogiliste ja muude kinnismälestiste ning neile omase keskkonnasäilitamine, uurimine, korrastamine, eksponeerimine ning linnakeskkonnajärkjärguline parandamine.
3. Muinsuskaitseala hõlmab Emajõe ning Kroonuaia, K. E. von Baeri ja Vallikraavi tänavate vahelise ala vastavalt plaanile.

II. Taotlused ja kitsendused

4. Kaitse eesmärgil taotletakse muinsuskaitsealal:
 - 1) linna ajalooliselt kujunenud ilme ning seda kujundava planeeringu jahoonestusstruktuuri säilitamist ning vajaduse korral selle terviklikkuse järkjärgulist taastamist ja arendamist;
 - 2) Tartule omaste hoonestus- ja ehitustavade (kinnistute suurus, hoonetekorruselisus ja mastaap, ehitusmaterjalid, haljastustavad, kujundusvõtted jms.) arvestamist olemasolevate hoonete hooldamisel, remontimisel, rekonstrueerimisel, saneerimisel, restaureerimisel ja uusehitiste püstitamisel;
 - 3) ajaloolist hoonestust kahjustavate tegurite (autoliiklus, õhusaaste, vajumine jms.) toime minimiseerimist ja vanalinna hoonetele sobimatute kasutusviiside (tööstus, laomajandus jms.) järkjärgulist kaotamist ning elamisfunktsiooni, turismi ja nendega seotud teeninduse arengut;
 - 4) ehitusajalooliselt väärtuslike ehitiste fassaadide, interjööride, konstruktsioonide ja detailide uurimist, fikseerimist, säilitamist, taastamist ja eksponeerimist;
 - 5) linna tekke- ja arengulugu ning seisundit käsitlevate komplekssete uuringute jätkamist ja süvendamist;
 - 6) kultuuriväärtuslike objektide täiendavat kaitse alla võtmist vastavalt nende kultuuriväärtuse väljaselgitamisele;
 - 7) kinnis- ja vallasvara omanikele nende valduses olevatest kultuuriväärtustest tulenevate kaitsekohustuste teadvustamist ja täitmist etagamist.

5. Muinsuskaitseala terviklikkuse ja seal asuvate mälestiste säilitamiseks ja nende kasutamise reguleerimiseks on omandivormist sõltumatamuinsuskaitsealal ilma Riigi Muinsuskaitseameti (edaspidi *Muinsuskaitseamet*) ja Tartu Linnavalitsuse igakordse loata keelatud:

- 1) muuta ajalooliselt väljakujunenud planeeringut;
- 2) muuta kinnistute ajaloolisi piire;
- 3) lammutada olemasolevaid ehitisi;
- 4) teha mistahes ümberehitus-, restaureerimis-, remont- või uusehitustöid;
- 5) muuta hoonete interjööre;
- 6) eemaldada, muuta, asendada või katta eksterjöörides ja interjöörides leiduvaid arhitektuuriajalooliselt väärtuslikke detaile, materjale ja konstruktsioone;
- 7) teha uurimis-, kaeve- või muid töid, mis võivad kahjustada muinsuskaitsealal asuvaid hooned ja nende puitaluseid, vallasmälestisi või maapinnas säilinud kultuurkihti.

III. Uuringute ja projekteerimise erinõuded

6. Muinsuskaitsealal paiknevate või sinna kavandatavate ehitiste jarajatiste projekteerimisele peavad eelnema üldjuhul uuringud, mille ulatuse määravad Muinsuskaitseamet ja Tartu Linnavalitsus.
7. Erandjuhul võib Muinsuskaitseamet lubada osa uuringute teostamistprojekteerimis-, rekonstrueerimis- või ehitustöödega paralleelselt.
8. Uuringuid võib teha isik, kes omab selleks nõutavat litsentsi.
9. Kõik kultuuriloolise tähtsusega hooneosad, konstruktsioonid või detailid, mis avastatakse uurimistööde või neile järgnevate remont- või ehitustöödekäigus, kuuluvad fikseerimisele, säilitamisele või eksponeerimisele.
10. Uuringute aruanne esitatakse kirjalikult Muinsuskaitseametile ja Tartu Linnavalitsusele.
11. Uuringute tulemuste põhjal koostatakse arhitektuuriajaloolised eritingimused, mis Muinsuskaitseameti poolt kinnitatuna on hoonele antavate projekteerimistingimuste kohustuslikuks lisaks ja projekteerijale täitmiseks. Kui eritingimuste koostamiseks puudub vajadus, asendab neid Muinsuskaitseameti vastavasisuline kiri.
12. Loa muinsuskaitsealal asuvate või sinna rajatavate ehitiste ja rajatiste projekteerimiseks väljastab Tartu Linnavalitsus kooskõlas muinsuskaitseeringimustega.
13. Muinsuskaitsealal paiknevate või sinna kavandatavate ehitiste restaureerimise, rekonstrueerimise, ehitamise ja remondi projektid tuleb ennelammutus- või ehitusloa väljastamist kohustuslikult kooskõlastada Tartu Linnavalitsuse ja Muinsuskaitseameti ga.
14. Projekteerida võib isik, kes omab selleks nõutavat litsentsi.

IV. Ehitus-, remont-, restaureerimis- ja lammutustööde erinõuded

15. Loa töödeks väljastab Tartu Linnavalitsus.
16. Loa saamiseks peab tööde tellija esitama allakirjutatud lepingu töödeteaduslik-metoodiliseks järelevalveks vastavat litsentsi omava isiku poolt. Kui järelevalve pole vajalik, asendab lepingut Muinsuskaitseameti vastavasisuline kiri.
17. Kultuuriväärtusega leidude ilmnmisel peatab Tartu Linnavalitsus tööd ning teatab sellest Muinsuskaitseametile ja tööde tellijale. Viimane tellib üldjuhul vajalikud täiendavad uuringud ja kooskõlastab Muinsuskaitseameti ning Tartu Linnavalitsusega tööde jätkamise tingimused.
18. Lammutatavate kultuuriväärtuslike objektide fikseerimise ulatuse määrab Muinsuskaitseamet vastavate eritingimustega ning see toimub üldjuhul lammutajakulul. Sellekohane aruanne esitatakse kirjalikult Muinsuskaitseametile ja Tartu Linnavalitsusele.
19. Ehitise vastuvõtukomisjonis osalevad ka Muinsuskaitseameti esindaja ja tööde teaduslik-metoodilise järelevalve teostaja.
20. Restaureerimistöid võib teha isik või firma, kes omab selleks nõutavat litsentsi.

V. Kaitsevöönd

21. Tartu vanalinna muinsuskaitseala kui mälestist piirab kaitsevöönd, mis koosneb aladest ümber muinsuskaitseala ja avaneb Emajõe le.
22. Kaitsevööndit piiravad seestpoolt muinsuskaitseala piirid. Väljastpoolt piirneb kaitsevöönd Kroonuaia, Jakobi, Veski, J. Kuperjanovi, Pepleri, Tiigi, W. Struve ja Vanemuise tänavate ning Emajõe ga, hõlmates Kroonuaia, Jakobi ja Veski tänavatel ka linnaääre-poolse külje hoonestust vastavalt plaanile.

23. Kaitsevööndi ülesandeks on vältida muinsuskaitseala vahetusse lähedussemastaabilt ja kõrguselt sinna sobimatute ehitiste või rajatiste püstitamist.

24. Kaitsevööndis kehtivad tema eesmärgist tulenevalt järgmised kitsendused:

- 1) kaitsevööndit või selle osa käsitleva detailplaneeringu lähtetingimused ja detailplaneering tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga;
- 2) kinnitatud detailplaneeringu hoonestustingimusi mittejärgiva ehitise võirajatise püstitamisel erandkorras kaitsevööndisse on projekteerimisloakohustusliku lisana nõutavad Muinsuskaitseameti poolt kinnitatud eritingimused ja ehitise või rajatise projekt tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

VI. Kontroll

25. Käesoleva põhimääruse täitmist kontrollivad Muinsuskaitseamet ja Tartu Linnavalitsus.

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 21. märtsi 1995. a.
määrusega nr. 126

Pärnu vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus

I. Määrang, eesmärk, piirid

1. Pärnu vanalinna muinsuskaitseala koosneb rootsiaegsete muldkindlustustevööndist ja selle sees olevast keskaegse Uue-Pärnu alast rootsiaegsetänavatevõrgu ja 1940. aastateks väljakujunenud linnasüdamikuga, mis piirneb Pärnu jõe, sadama, Ringi ja Jõe tänavatega vastavalt plaanile.
2. Pärnu vanalinna muinsuskaitseala (edaspidi *muinsuskaitseala*) eesmärgikson selle kui ajalooliselt kujunenud linnaehitusliku terviku, sealhulgas sedakujundava planeeringu, tänavatevõrgu, ehitiste ja miljöölise eripära säilitamine ja korrastamine.

II. Taotlused ja kitsendused

3. Kaitse eesmärgil taotletakse muinsuskaitsealal:
 - 1) ajalooliselt kujunenud hoonestusstruktuuri ja linnaruumi elementide (tänavaruumid, väljakud, siseõued, läbikäigud jms.) säilitamist ja sellehävunud osade taastamist;
 - 2) muinsuskaitsealale omaste arhitektuuritraditsioonide (kinnistustruktuurja selle hoonestustavad, ehitusmaterjalid, katusekatted, tänavasillutis, fassaadide viimistlus, arhitektuursed võtted, elemendid jne.) järgimist olemasolevate ehitiste hooldamisel, remontimisel ja ümberehitamisel;
 - 3) ajalooliselt kujunenud linnaehitusliku struktuuri, tänavatevõrgu, stiililis-ajastulise mitmekesisuse, hoonestuse üldise ja kohaliku mastaabi, perspektiivvaadete, katusemaastiku jm. vanalinnale eripärase järgimist hävinud hoonestuse asemele uusehitiste püstitamisel;
 - 4) ehitusajalooliselt ja tehniliselt väärtusetute ning keskkonda esteetiliselt risustavate hoonete lammutamist, hilisema hoonestusega rikutud linnastruktuuri järkjärgulist taastamist;
 - 5) maapinna vibratsiooni ja heitgaasides sisalduvate ainetega ehitiselagundava autoliikluse minimeerimist ning vanalinnale ja tema ehitistele muinsuskaitse seisukohalt kahjulike kasutusviiside väljatõrjumist;
 - 6) elamisvõimaluste maksimaalset säilitamist muinsuskaitsealal;
 - 7) vanalinna arhitektuuriajalooliselt väärtuslike interjööride ning interjöörides leiduvate arhitektuuriajalooliselt väärtuslike detailide, ehituselementide ja konstruktsioonide säilitamist ja eksponeerimist;
 - 8) kultuurikihi kaitsmist ja selle arheoloogilist läbiuurimist vanematasustust ja inimtegevust puudutavate andmete saamiseks trasside rajamisel, jaremmentimisel, uusehitiste püstitamisel või teiste kultuurikihti vigastavat tööde tegemisel;
 - 9) arheoloogilistel uuringutel väljakaevatud arhitektuursete osiste, ehituskonstruktsioonide jm. maksimaalset säilitamist ja eksponeerimist;
 - 10) vanalinna kui ehitusliku terviku ning tema üksikehitiste või nende komplekside tekke- ja arengulugu käsitlevate teadusuuringute jätkamist ja süvendamist.
4. Muinsuskaitsealal on keelatud:
 - 1) muuta olemasolevate kinnistute (kruntide) ajaloolisi piire;
 - 2) lammutada olemasolevaid väärtuslikke ehitisi;
 - 3) püstitada uusehitisi, laiendada olemasolevaid pindu peale- jajuurdeehitustega või õuede katustamisega;
 - 4) kohandada elamispiindu (kortereid) muuks otstarbeks;
 - 5) muuta arhitektuuriajalooliselt väärtuslikuks tunnistatud interjööre; väärtuslikeks tunnistatakse interjöörid vastava uuringu alusel, nende lootel kinnitavad Pärnu Linnavalitsus ja Muinsuskaitseamet;
 - 6) algsest asukohast eemaldada, rikkuda või uute konstruktsioonidega kattapraegu avatud arhitektuuriajalooliselt väärtuslikke detaile, ehituselemente või konstruktsioone nii eksterjöörides kui interjöörides;
 - 7) kasutada traditsioonilisi ehitusmaterjale imiteerivaid ja/või ajaloolisest keskkonda sobimatuid uusi ehitusmaterjale ja -tehnoloogiaid;
 - 8) tõsta tänavate, kõnniteede ja hoovide katete pindu olemasolevatest katetest kõrgemale;

9) risustada vanalinna sobimatute reklaamikandjate, siltide jms. paigaldamisega;
10) teha remonttöid, ümberehitusi ja mullatöid Muinsuskaitseameti ja PärnuLinnavalitsuse eelneva loata ja nende poolt volitatud spetsialistidejärelevalveta.

5. Erandina on lubatud Pärnu Linnavalitsuse igakordsel eriloal jakooskõlastatult Muinsuskaitseametiga:

- 1) uusehitiste püstitamine sõjas, tulekahjus või muul juhul hävinudhoonestuse asemele;
- 2) väärtusetu hoonestuse ja tehniliselt seisundilt nende edasist säilitamistmittevõimaldavate hoonesiste lammutamine;
- 3) korterite kohandamine muuks otstarbeks, tagades seejuures esitatavateeringimuste täitmise;
- 4) pööningukorruste kasutuselevõtmine selleks sobivates funktsioonides;
- 5) ajalooliselt väärtuslike interjööride muutmine;
- 6) arhitektuuriajalooliselt väärtuslike detailide eemaldamine algsestasukohast või nende kinnikatmine uute konstruktsioonidega, kui see on vajalik nende säilivuse tagamiseks. Arhitektuursete detailide eemaldamisel nendeasendamiseks koopiatega tuleb originaalid säilitada museaalsetes tingimustes;
- 7) traditsioonilisi materjale imiteerivate ja/või ajaloolisse keskkondasobimatute ehitusmaterjalide kasutamine ajaloolisse keskkonda sobitavateuusehitiste juures tingimusel, et see ei vähenda nende hoonete ansambliistsobivust;
- 8) reklaamikandjate paigaldamine.

6. Liikluskeemid ja liikluskorraldus vanalinna kaitsealal kooskõlastatakse Muinsuskaitseametiga.

III. Uuringute ja projekteerimiseerinõuded

7. Muinsuskaitsealal paiknevate või sinna kavandatavate ehitiste rajatiste projekteerimisele peavad eelnema uuringud Muinsuskaitseameti pooltmääratud mahus. Muinsuskaitseameti loal on lubatud osa uuringuid teha ehitus-, remont- või restaureerimistöödega paralleelselt. Uuringute tulemuste põhjal koostatakse arhitektuuriajaloolised eritingimused, mis Muinsuskaitseameti pooltkinnitatuna on projekteerimisloa kohustuslikuks lisaks.

8. Väliuuringuid (v.a. visuaalseid) tohib teha ainult Muinsuskaitseametipoolt kinnitatud programmi alusel. Uuringute aruande üks eksemplar antakse üle Muinsuskaitseametile.

9. Väliuuringute tegemisel ehitus-, remont- või restaureerimistöödega paralleelselt peatab tööde teaduslik-metoodiline järelevalve projektilahendustmuutvate uute leidude ilmnemisel viivitamata tööd ja informeerib Muinsuskaitseametit. Viimase kooskõlastusel otsustatakse projekti muutmine jatööde jätkamine.

10. Muinsuskaitseala või selle osa detailplaneeringu lähtetingimustelahutamatuks osaks on Muinsuskaitseameti poolt kinnitatud arhitektuuriajaloolised eritingimused. Detailplaneeringu lähtetingimused jadetailplaneering tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

11. Lisaks Pärnus projekteerimiseks ja ehitamiseks kehtestatud korrale on muinsuskaitsealal nõutav kinnitatud projekt järgmiste ehitus- ja remonttööde tegemiseks:

- 1) avatäidete remont või väljavahetamine;
- 2) interjööride piirdetarindite (lagi, seinad, põrand) muutmine või väljavahetamine;
- 3) interjööris leiduvate arhitektuuriajalooliselt väärtuslike detailide, ehituselementide või ehituskonstruktsioonide ümberpaigutamine, remont, värvimine või uute ehituskonstruktsioonidega varjamine;
- 4) piirdeaedade lammutamine, ümbertegemine või remont;
- 5) ehitistele siltide, reklaami, antennide jms. paigaldamine (Muinsuskaitseamet võib projekti asendada vastavasisulise kirjaga);
- 6) välisfassaadide värvimiseks (välisviimistluspass). Muinsuskaitseametiga kooskõlastatult võib projekt olla vähendatud mahus või asendab seda Muinsuskaitseameti vastavasisuline kiri.

12. Majasiseste tehnovõrkude ja tehnoseadmete väljavahetamiseks, ümberpaigutamiseks või uutega asendamiseks (ehitamiseks) on nõutav Muinsuskaitseameti järelevalve.

13. Muinsuskaitsealal paiknevate või sinna kavandatavate rajatiste projektid peavad vastama Muinsuskaitseameti poolt kehtestatud juhendi nõuetele ja need tuleb enne kinnitamist kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

14. Muinsuskaitsealal võivad uuringuid teha ning seal paiknevate või sinnakavandatavate ehitiste ja rajatiste projekte koostada ainult vastavat litsentsiomavad isikud.

IV. Ehitus-, remont- ja restaureerimistööde erinõuded

15. Loa saamiseks Pärnu Linnavalitsuselt tööde alustamiseks peab töödeltija esitama allakirjutatud lepingu tööde teaduslik-metoodiliseks järelevalveks vastavat litsentsi omava isiku poolt. Kui hoones ei ole säilinud ajaloolisi osiseid, ei ole teaduslik-metoodiline järelevalve vajalik jalepingut asendab Muinsuskaitseameti vastavasisuline kiri.

16. Ehitus-, remont- ja restaureerimistöid tohib teha ainult vastavatlitsentsi omav isik.

17. Kui uuringud toimuvad ehitustöödega paralleelselt, kontrollib nendetegemist teaduslik-metoodiline järelevalve.

18. Kõikideks kaevetöödeks ja geoloogilisteks puurimisteks muinsuskaitsealal nõutav Muinsuskaitseameti kirjalik luba, kus määratakse arheoloogilisejärelevalve vajadus ja tingimused.

19. Leidude ilmnemisel, mis nõuavad arheoloogilisi kaevamisi, peatabjärelevalve kaevetööd ning teatab sellest Muinsuskaitseametile jaomanikule/tellijale. Viimane tellib arheoloogilised kaevamised ja kooskõlastab Muinsuskaitseametiga tööde jätkamise tingimused.

20. Restaureeritud ehitise vastuvõtukomisjonis osalevad ka töödeteaduslik-metoodiline järelevalve ja Muinsuskaitseameti esindaja.

V. Kaitsevöönd

21. Pärnu vanalinna muinsuskaitseala kui mälestist piirab kaitsevöönd, mis koosneb hoonestatud aladest ümber muinsuskaitseala ja avaneb põhjaküljes Pärnujõe.

22. Kaitsevööndi ülesandeks on tagada sujuv miljööline üleminek ümbritsevalthoonestuselt muinsuskaitsealale ning vältida sinna mastaabilt, kõrguselt jakujunduselt sobimatute ehitiste või rajatiste püstitamist.

23. Kaitsevööndit piiravad Pärnu jõgi, Ringi, Muuli, Seedri, Remmelga, Esplanaadi, Aia, Vanapargi ja Vingi tänavad ning Riia maantee vastavaltplaanile.

24. Kaitsevööndis kehtivad tema eesmärgist tulenevalt järgmised kitsendused:

- 1) kaitsevööndit või selle osa käsitleva detailplaneeringu lähtetingimused ja detailplaneering tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga;
- 2) kinnitatud detailplaneeringu hoonestustingimusi mittejärgiva ehitise võirajatise püstitamisel erandkorras on projekteerimisloa kohustusliku lisananõutavad Muinsuskaitseameti poolt kinnitatud eritingimused ja projekt tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

VI. Kontroll

25. Käesoleva põhimääruse täitmist kontrollivad Muinsuskaitseamet ja Pärnu Linnavalitsus.

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 21. märtsi 1995. a.
määrusega nr. 126

Võru vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus

I. Määrang, eesmärk, piirid

1. Võru vanalinna muinsuskaitseala koosneb 1785. a. generaalplaani järgirajatud, praeguseks linnatuumikuks kujunenud alast.

2. Olles üks kahest Eesti linnast, mis on rajatud looduslikku keskkondapaigutatud geometriseeritud kompositsiooniga planeerimiskava järgi, on Võruvanalinn oluline linnaehituslik mälestis nii kohalikus kui ka üle-eestilisesulatuses.

3. Võru vanalinna muinsuskaitseala (edaspidi *muinsuskaitseala*) eesmärgiks on selle ajaloolise planeeringu, seal paiknevate ehitiste, tänavate võrgu, hoonestuskvartalite, kinnistute ja miljöölise eripära säilitamine ja korrastamine.

4. Muinsuskaitseala hõlmab Roosi, Kreutzwaldi, Karja, Väike, Tartu, Lembitu, Uue ja Petseri tänavate ning Tamula järve vahelise ala plaanil näidatud piirides.

II. Taotlused ja kitsendused

5. Kaitse eesmärgil taotletakse muinsuskaitsealal:

- 1) ajaloolise linnatuumiku sõjas osaliselt hävinud ja hilisema hoonestusegarikutud struktuuri järkjärgulist taastamist, korrastamist ja edasiarendamist;
- 2) ajalooliselt väljakujunenud arhitektuuritraditsioonide (kinnistustruktuurja selle hoonestustavad, ehitusmaterjalid, katusekatted, fassaadide viimistlus, arhitektuursed võtted ja elemendid jne.) järgimist olemasolevate ehitistehooldamisel, remontimisel ja ümberehitamisel; ajaloolise linnaehituslikustruktuuri, tänavate võrgu, hoonestuse üldise ja kohaliku mastaabi, ajaloolistehitustavade ja ehitusmaterjalide kasutamise järgimist uusehitiste püstitamisel;
- 3) kohati liiga suure kvartalisese hoonestustiheduse vähendamistehitusajalooliselt ja tehniliselt väärtusetute ning keskkonda esteetiliselt rüüstavate hoonete lammutamisega;
- 4) vanalinnale ja tema ehitistele muinsuskaitse seisukohalt kahjulike kasutusviiside vältimist;
- 5) elamisvõimaluste maksimaalset säilitamist ja soodustamist;

6) vanalinna arhitektuuriajalooliselt väärtuslike interjööride ninginterjöörides leiduvate arhitektuuriajalooliselt väärtuslike detailide,ehitusmaterjalide ja -konstruktsioonide säilitamist ja eksponeerimist;

7) vanalinna kui linnaehitusliku terviku ning tema üksikehitiste või nendekomplekside tekke- ja arengulugu käsitlevate teadusuuringute jätkamist jasüvendamist, vanalinna kui väärtuse teadvustamist.

6. Kaitse tagamiseks on muinsuskaitsealal omandivormist sõltumata ilmaMuinsuskaitseameti ja Võru Linnavalitsuse igakordse loata keelatud:

1) muuta ajalooliselt väljakujunenud tänavatevõrku, resp. ehitusjoont;

2) muuta olemasolevate kinnistute (kruntide) piire;

3) lammutada enne 1940.a. püstitatud ehitisi;

4) laiendada olemasolevaid hooned peale- ja juurdeehitustega;

5) kohandada olemasolevaid muinsuskaitse seisukohalt elamiseks (korteriteks)sobivaid pindu muuks otstarbeks, kohandada olemasolevaid pindu tootmiseks,laomajanduseks või garaažideks;

6) muuta arhitektuuriajalooliselt väärtuslikke interjööre, algsest asukohasteemaldada, rikkuda või uute konstruktsioonidega katta arhitektuuriajalooliseltväärtuslikke detaile, ehituselemente ja -konstruktsioone nii eksterjöörides kuiinterjöörides;

7) kasutada traditsioonilisi ehitusmaterjale imiteerivaid ja ajaloolissekeskkonda sobimatuid uusi ehitusmaterjale ja - tehnoloogiaid;

8) tõsta tänavakatet kõrgemale olemasolevast tasandist.

III. Uuringute ja projekteerimiseerinõuded

7. Muinsuskaitsealal paiknevate või sinna kavandatavate ehitiste jarajatiste projekteerimisele peavad eelnema uuringud Muinsuskaitseameti määratudmahus. Erivajadusel on Muinsuskaitseameti loal lubatud osa uuringuid tehachitus-, remont- või restaureerimistöödega paralleelselt. Uuringute tulemustepõhjal koostatakse arhitektuuriajaloolised eritingimused, misMuinsuskaitseameti poolt kinnitatuna on projekteerimisloa kohustuslikukslisaks.

8. Lisaks Võrus projekteerimiseks ja ehitamiseks kehtestatud korrale onmuinsuskaitsealal nõutav kinnitatud projekt järgmiste tööde tegemiseks:

1) avatäidete remont või väljavahetamine;

2) arhitektuuriajalooliselt väärtuslikeks tunnistatud hoonete interjööridepiirdetarindite (lagi, seinad, põrand) muutmise või väljavahetamine;

3) piirdeaedade lammutamine, ümbertegemine või remont;

4) ehitistele siltide, reklaami, antennide jms. kinnitamine;

5) välisfassaadide värvimine (välisviimistluspass).

Nõutav projekt võib kooskõlastatult Muinsuskaitseametiga olla vähendatudmahus. Kui tööde iseloomu tõttu puudub projekti koostamiseks vajadus, asendabseda Muinsuskaitseameti kirjalik luba nende tööde tegemiseks.

9. Muinsuskaitsealal paiknevate või sinna kavandatavate ehitiste jarajatiste projektid peavad vastama Muinsuskaitseameti poolt kehtestatud juhendinõuetele ja need tuleb enne kinnitamist kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

10. Muinsuskaitsealal võivad uuringuid teha ning seal paiknevate või sinna kavandatavateehitiste ja rajatiste projekte koostada ainult vastavat litsentsi omavadisikud.

11. Muinsuskaitseala või selle osa käsitleva detailplaneeringulähtetingimuste lahutamatuks osaks on Muinsuskaitseameti poolt kinnitatudarhitektuuriajaloolised eritingimused. Detailplaneeringu lähtetingimused jadetailplaneering tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

IV. Ehitus-, remont- jarestaureerimistööde erinõuded

12. Ehitus-, remont- ja restaureerimistöid tohib teha ainult vastavatlitsentsi omav isik.

13. Arhitektuuriajalooliselt väärtuslikuks tunnistatud hoonete remont- võirestaureerimistööde tegemisel peab omanik/tööde tellija tagama nende töödeteaduslik-metoodilise järelevalve vastavat litsentsi omava isiku poolt, kesesitab vastava aruande ühe eksemplari Muinsuskaitseametile.

Kui järelevalveks puudub vajadus, tõendab Muinsuskaitseamet sedavastavasisulise kirjaga.

14. Arhitektuuriajalooliselt väärtuslikuks tunnistatud hoonete remont- jarestaureerimistööde vastuvõtukomisjoni liikmeteks on ka Muinsuskaitseametiesindaja ja tööde teaduslik-metoodiline järelevalvaja.

V. Kaitsevöönd

15. Võru vanalinna muinsuskaitseala kui mälestist piirab kaitsevöönd, miskosneb hoonestatud aladest ümber muinsuskaitseala.

16. Kaitsevööndi ülesandeks on vältida muinsuskaitseala vahetusse lähedussemastaabilt ja kõrguselt sobimatute ehitiste või rajatiste püstitamist.

17. Kaitsevöönd piirneb väljastpoolt Tamula järve, Roosi tänava ja temapikendusega Koreliojani, Korelioja, Rápina maantee ja Paju tänavaga vastavaltplaanile.

18. Kaitsevööndit või selle osa käsitleva detailplaneeringu lähtetingimused ja detailplaneering tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

VI. Kontroll

19. Käesoleva põhimääruse täitmist kontrollivad Muinsuskaitseamet ja VõruLinnavalitsus.

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 21. märtsi 1995. a.
määrusega nr. 126

Paide vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus

I. Määrang, eesmärk, piirid

1. Paide vanalinna muinsuskaitseala (edaspidi *muinsuskaitseala*) koosneb 19. sajandi esimesel poolel väljakujunenud linnatuumikust koos keskaegseordulinnuse alaga. Muinsuskaitseala hõlmab Tallinna, Laia, Väike-Aia, Suur-Aia, Pika, Rütli, Vee, Parkali ja Kaevu tänavatega (nende välimisel serval paiknevate kinnistute laiuselt) piirneva ala vastavalt plaanile.

2. Muinsuskaitseala eesmärgiks on selle kui ajalooliselt kujunenud linnaehitusliku terviku ja seda kujundavate ehitiste, planeeringu, tänavate võrgu, haljastuse, arheoloogilise kultuurikihi ja miljöölise eripärasäilitamine ja korrastamine.

II. Taotlused ja kitsendused

3. Kaitse eesmärgil taotletakse muinsuskaitsealal:

- 1) ajalooliselt kujunenud hoonestusstruktuuri ja linnaruumi elementide (tänavad, väljakud, siseõued, läbikäigud, haljasalad jm.) säilitamist ja nende hävinud osade taastamist;
- 2) Paidele omaste hoonestus- ja ehitustavade (kinnistud, krundid, hoonetekorruselisus ja mastaap, ehitusmaterjalid, haljastustavad, kujundusvõtted, fassaadide viimistlus, tänavasillutus jm.) arvestamist olemasolevate hoonetehooldamisel, remontimisel, rekonstrueerimisel, ümberehitamisel ja hävinud hoonestuse asemele uusehitiste püstitamisel;
- 3) ehitusajalooliselt ja tehniliselt väärtusetute ning keskkonda esteetiliselt risustavate hoonete lammutamist;
- 4) elamisvõimaluste maksimaalset säilitamist;
- 5) ehitusajalooliselt väärtuslike ehitiste fassaadide, interjööride, konstruktsioonide ja detailide uurimist, fikseerimist, säilitamist, taastamist ja eksponeerimist;
- 6) kultuurikihi kaitsmist ja selle arheoloogilist läbiuurimist trassiderajamisel ja remontimisel, uusehitiste püstitamisel või muude kultuurikihtivigastavate tööde tegemisel;
- 7) arheoloogilistel uuringutel väljakaevatud arhitektuursete osiste, ehituskonstruktsioonide jm. võimalikku säilitamist ja eksponeerimist.

4. Muinsuskaitseala terviklikkuse ja seal asuvate mälestiste säilitamiseks ning nende kasutamise reguleerimiseks on sõltumata omandivormist ilma Muinsuskaitseameti ja Paide Linnavalitsuse igakordse loata keelatud:

- 1) muuta ajalooliselt väljakujunenud planeeringut;
- 2) muuta kinnistute ajaloolisi piire;
- 3) lammutada olemasolevaid ehitisi;
- 4) teha mistahes ümberehitus-, restaureerimis- ja remonttöid ning püstitada uusehitisi;
- 5) muuta hoonete kultuurilooliselt väärtuslikuks tunnistatud interjööre;
- 6) eemaldada, muuta, asendada või katta eksterjöörides ja interjöörides leiduvaid arhitektuuriajalooliselt väärtuslikke detaile, materjale ja konstruktsioone;
- 7) kasutada traditsioonilisi ehitusmaterjale imiteerivaid ja/või ajaloolisest keskkonda sobimatuid uusi ehitusmaterjale ja -tehnoloogiaid;
- 8) teha uurimis-, kaeve- või muid töid, mis võivad kahjustada kaitsealalasuvat hoonestust, vallasmälestisi või maapinnas säilinud kultuurikihti;
- 9) risustada vanalinna sobimatute reklaamikandjate, siltide jms. paigaldamisega.

III. Uuringute ja projekteerimiseerinõuded

5. Muinsuskaitsealal paiknevate või sinna kavandatavate ehitiste jarajatiste projekteerimisele peavad eelnema uuringud, mille ulatuse määrab Muinsuskaitseamet. Erandjuhul võib Muinsuskaitseamet lubada osa uuringuteostamist projekteerimis-, rekonstrueerimis- või ehitustöödega paralleelselt.

6. Uuringuid (v.a. visuaalseid) tohib teha isik, kes omab selleks nõutavat litsentsi.

7. Uuringuid (v.a. visuaalseid) tohib teha ainult Muinsuskaitseameti pooltkinnitatud programmi alusel. Uuringute aruande üks eksemplar antakse üle Muinsuskaitseametile, teine Paide Linnavalitsusele.

8. Kõik kultuuriloolise tähtsusega hooneosad, konstruktsioonid või detailid, mis avastatakse uurimistööde või neile järgnevate remont- või ehitustööde käigus, kuuluvad fikseerimisele, säilitamisele või eksponeerimisele.

9. Uuringute tulemuse põhjal koostatakse arhitektuuriajaloolised eritingimused, mis Muinsuskaitseameti poolt kinnitatuna on hoonele antavaprojekteerimisloa kohustuslikuks lisaks ja projekteerijale täitmiseks. Kui eritingimuste koostamiseks puudub sisuline vajadus, asendab neid Muinsuskaitseameti vastavasisuline kiri.

10. Projekteerida võib isik, kes omab selleks nõutavat litsentsi.

Muinsuskaitseala käsitleva detailplaneeringu lähtetingimuste lahutamatuks osaks on Muinsuskaitseameti poolt kinnitatud arhitektuuriajaloolised jaarheoloogilised eritingimused. Detailplaneeringu lähtetingimused ja detailplaneering tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

IV. Ehitus-, remont- ja restaureerimistööde erinõuded

11. Paide Linnavalitsuselt loa saamiseks ehitus-, remont- või restaureerimistööde tegemiseks peab ehitise omanik/tööde tellija esitama allkirjutatud lepingu tööde teaduslik-metoodiliseks järelevalveks vastavatlitsentsi omava isiku poolt. Kui hoones ei ole säilinud ajaloolisi osiseid, ei ole teaduslik-metoodiline järelevalve vajalik ning lepingut asendab Muinsuskaitseameti vastavasisuline kiri.

12. Ehitus-, remont- ja restaureerimistöid tohib teha ainult vastavatlitsentsi omav isik või organisatsioon.

13. Mistahes kaevetöödeks või geoloogilisteks puurimisteks muinsuskaitsealal nõutav Muinsuskaitseameti kirjalik luba, kus määratakse ühtlasi arheoloogilise järelevalve vajadus ja tingimused.

14. Kultuuriväärtusega leidude ilmnmisel ehitus-, remont- ja restaureerimistööde käigus peatatakse viivitamata tööd antud kohas, informeeritakse Muinsuskaitseameti, kes määrab leidude edasise saatuse jätkamise korra.

15. Ehitise vastuvõtukomisjoni liikmeteks on ka Muinsuskaitseameti esindajaja tööde teaduslik-metoodiline järelevalvaja.

V. Kaitsevöönd

16. Paide vanalinna muinsuskaitseala kui mälestist piirab kaitsevöönd, mis koosneb hoonestatud aladest ümber muinsuskaitseala. Kaitsevööndit piiravad Kaevu, Tallinna, Lai, Väike-Aia, Suur-Aia, Pikk, Roheline, Rüütli, Vee ja Parkali tänavad vastavalt plaanile.

17. Kaitsevööndi ülesandeks on tagada sujuv miljööline üleminek ümbritseval hoonestuselt muinsuskaitsealale, mastaabilt, kõrguselt ja kujunduselt sinnasobimatute ehitiste või rajatiste püstitamise vältimine.

18. Kaitsevööndis kehtivad tema eesmärgist tulenevalt järgmised kitsendused:

- 1) kaitsevööndit või selle osa käsitleva detailplaneeringu lähtetingimused ja detailplaneering tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga;
- 2) kinnitatud detailplaneeringu hoonestustingimusi mittejärgiva ehitise (rajatise) püstitamisel erandkorras on projekteeimisloa kohustusliku lisanõutavad Muinsuskaitseameti poolt kinnitatud eritingimused ja projekt tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga.

VI. Kontroll

19. Käesoleva põhimääruse täitmist kontrollivad Muinsuskaitseamet ja Paide Linnavalitsus.